

Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler Sektörü Finansal Analizi

Bülent Kınay¹

Ayşegül Cığer²

Özet

Bu bölümde Borsa İstanbul'da mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe işlem gören 4 şirketin son 5 yıla ait yıllık finansal tabloları, oran analizi ve dikey analiz teknikleri kullanılarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Borsa İstanbul'da 7 alt sektör bulunurken, borsada işlem gören 4 şirket; reklamcılık, mimarlık ve mühendislik faaliyetleri ve ilgili teknik danışmanlık ve hukuk faaliyetleri alt sektöründe yer almaktadır. Şirketlerin oranları, buldukları sektörlerin ortalamalarına göre değerlendirilmiştir. Analizin sonucunda mimarlık ve mühendislik faaliyetleri ve ilgili teknik danışmanlık alt sektörünün daha başarılı bir finansal performans gösterdiği ifade edilebilir.

1. Giriş

Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler³, uzmanlaşmış belirli mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri kapsamaktadır. NACE kodlama listesinde M Bölümü, yüksek düzeyde eğitim gerektiren ve kullanıcılara özel bilgi ve beceriler sağlayan faaliyetleri kapsamaktadır (Eurostat European Commission, 2008:49) Ayrıca İnovasyonla ilgili mesleklerin en yoğun olduğu sektörlerin başında mesleki, bilimsel ve teknik hizmetler gelmektedir (Office of Innovation & Science Australia, 2020:32-33).

Sektörün yüksek düzeyde eğitilmiş ve nitelikli bireyleri gerektirmesi ve inovasyonla ilgili olması, ekonomide yer alan diğer sektörlerle önemli bir katkı sağlaması, sektörün ekonomideki katma değer düzeyini artırabileceğini göstermektedir. Bu açıdan sektör, özellikle gelişmekte olan ülkelerin ekonomileri açısından önemli bir role sahiptir.

Bu sektörde 2022 yılında elde edilen gelir rakamları yaklaşık Almanya'da 462,70 milyar ABD doları, ABD ise 1.213 milyar ABD dolarıdır. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründeki şirketlerin fazlalığı bu sektörün ekonomik performansının bir göstergesidir (Statista, 2023). Türkiye'de bu sektörde faaliyet gösteren şirket sayısı 10 yılda yaklaşık %87 oranında artarken, çalışan sayısı ise 2013 yılında 285.000 iken, 2022 yılı sonu itibariyle 500.000 sayısına ulaşmıştır (AA, 2023). Grafik 1'de sektörle ilgili bilgiler verilmiştir.

1 Dr., Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, bulentkinay@akdeniz.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9550-3193>

2 Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, aysegulc@akdeniz.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9128-4974>

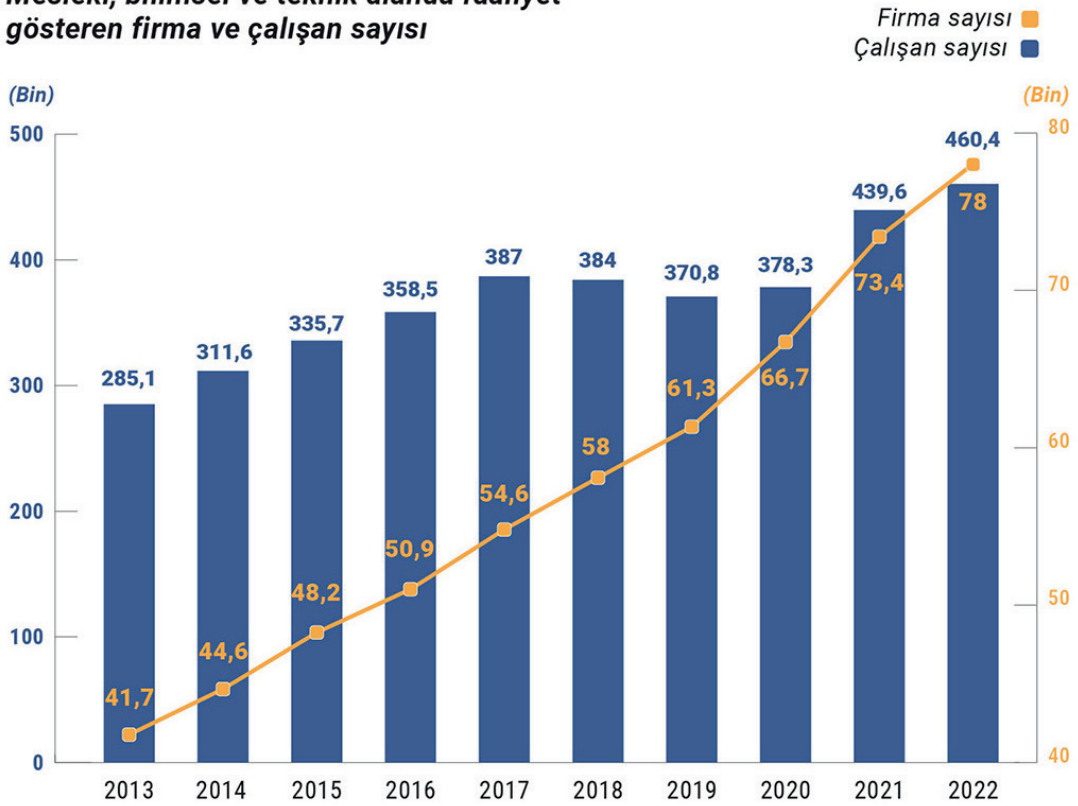
3 Avrupa Komisyonu NACE kodları listesinde "M - Professional, scientific and technical activities" grubu olarak tanımlanmaktadır. M69 - M75 grup kodları arasında alt sektörler yer almaktadır (https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/index/nace_all.html).

Tablo 1: Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması

Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması (NACE Rev.2) Kısım ve Bölüm Düzeyinde	
Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2) by Section and Division	
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	M Professional, Scientific and Technical Activities
Hukuk ve muhasebe faaliyetleri	69 Legal and accounting activities
İdare merkezi faaliyetleri; idari danışmanlık faaliyetleri	70 Activities of head offices; management consultancy activities
Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri; teknik test ve analiz faaliyetleri	71 Architectural and engineering activities; technical testing and analysis
Bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetleri	72 Scientific research and development
Reklamcılık ve piyasa araştırması	73 Advertising and market research
Diğer mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	74 Other professional, scientific and technical activities
Veterinerlik hizmetleri	75 Veterinary activities

Grafik 1: Mesleki Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler Sektöründe Firma Ve Çalışan Sayısı

Mesleki, bilimsel ve teknik alanda faaliyet gösteren firma ve çalışan sayısı

21.09.2023 Kaynak: TCMB, TÜİK

Kaynak: (AA, 2023)

Grafik 1’de de görüldüğü gibi sektör hızlı ve artan bir şekilde büyümektedir. Bu da ekonomik göstergelerde önemli etki yaratmaktadır. Ayrıca Borsa İstanbul (BIST)’da ilk defa 2012 yılında bir şirket işlem görmeye başlamıştır. 2020 ve 2021 yılında 3 şirket daha halka arz olarak toplam 4 şirket Borsa’da işlem görmeye başlamıştır. Son yıllarda işlem gören şirket sayısının artması sektörün önemli hale gelmeye başladığını göstermektedir. Dolayısıyla şirketlerin

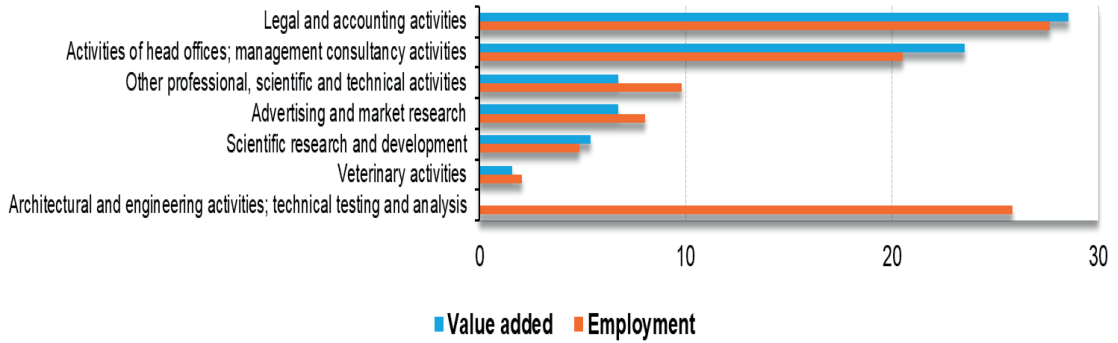
finansal durumlarına olan ilgi de artmıştır. Bu nedenle bu sektörün finansal analizinin yapılması hem ihtiyaç hem de gerekli olmuştur. Çalışmada, BIST mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe yer alan 4 adet şirketin 5 yıla (2018-2022) ait finansal tablolarının oran analizi ve dikey analizi yapılarak, sektör ortalamalarıyla karşılaştırılmıştır.

2. Türkiye’de ve Dünyada Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler Sektörü

Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyet sektörü, 2020’de AB’deki toplam işletme sayısının %19,2’sini oluşturmaktadır. AB’nin mesleki, bilimsel ve teknik faaliyet sektörü (NACE M Bölümü), 2019’a kıyasla %1,5’lik küçük bir artışla 2020’de 4,5 milyon işletmeye ulaşmıştır (Eurostat, 2023).

Tablo 2: Avrupa Ülkelerinin Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetleri Alt Sektör Katma Değer Ve İstihdam Payları

Sectoral analysis of Professional, scientific and technical activities (NACE Section M), EU, 2020 (% share of sectoral total)

Note: Ranked on value added.

Source: Eurostat (online data code: sbs_na_1a_se_r2)

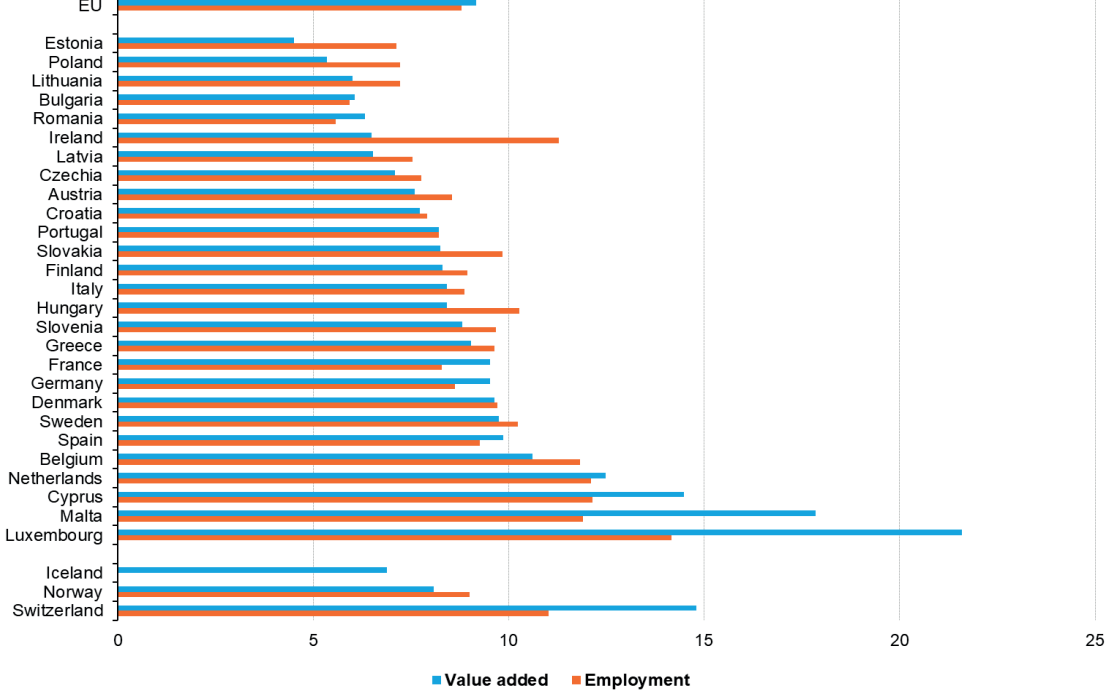
Kaynak: (Eurostat, 2023).

Tablo 2, Avrupa bölgesinde mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörünün altında yer alan alt sektörlerin katma değer ve istihdam paylarını göstermektedir. En yüksek katma değer ve istihdamın hukuk ve muhasebe faaliyetleri alt sektörü tarafından en düşük katma değer ve istihdam payının ise veterinerlik hizmetleri alt sektörü tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri alt sektörünün istihdam payı ise hukuk ve muhasebe faaliyetleri alt sektöründen sonra ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo 3: Avrupa Ülkelerinin Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler Sektörünün Ekonomi İçindeki Payları

Relative importance of Professional, scientific and technical activities (NACE Section M), EU, 2020

(% share of value added and employment in the non-financial business economy total)

Ranked on value added

Source: Eurostat (online data code: sbs_na_sca_r2)

eurostat

Kaynak: (Eurostat, 2023).

Tablo 3, Avrupa bölgesi ve Avrupa ülkelerinin mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe finans hariç ekonomi içinde yarattığı katma değer ve istihdam paylarını göstermektedir. En düşük katma değer %4,5 seviyesi ile Estonya tarafından en yüksek katma değer ise yaklaşık %22 seviyesi ile Lüksemburg tarafından yaratıldığı görülmektedir. Avrupa Birliği (AB) ortalaması ise istidam ve katma değer oranı açısından %9 seviyelerinde olduğu söylenebilir.

Tablo 4: Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetleri Sektörünün 2020 Ve 2021 Yılları Bazı Temel Göstergeleri

Ekonomik Faaliyetler	Yıl	Girişi Sayısı	Çalışanlar Sayısı	Ücretli Çalışanlar		Faktör maliyetiyle katma değer
				Sayı	Ciro	
Toplam (Finans ve Sigorta Faaliyetleri Hariç)	2020	3.304.054	15.953.915	13.228.250	10.576.041.708.915	1.651.247.742.952
M-Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2020	235.450	738.758	543.984	172.135.030.366	58.473.194.112
M bölümünün toplam içindeki oranı	2020	7,13%	4,63%	4,11%		1,63% 3,54%
Toplam (Finans ve Sigorta Faaliyetleri Hariç)	2021	3.578.877	17.495.511	14.542.005	16.679.368.195.850	2.712.658.317.542
M-Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2021	253.832	827.281	617.985	248.584.171.586	81.753.866.503
M bölümünün toplam içindeki oranı	2021	7,09%	4,73%	4,25%		1,49% 3,01%

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, 2020 ve 2021 Yılları için Ekonomik faaliyetlere göre temel göstergelerden yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 4'e göre 2020 yılında Türkiye'de mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörünün finans dışı ekonomideki istihdam payı %4,63 seviyesinde iken, yarattığı katma değer oranı ise %3,54 seviyesinde gerçekleşmiştir. Türkiye ile AB ülkeleri ortalamalarının girişimci sayısı, istihdam ve katma değer oranları karşılaştırıldığında, Türkiye'nin düşük seviyelerde kaldığı ve bu sektörün gelişmeye açık bir alan olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. 2021 yılında ise Türkiye'de katma değer oranı açısından artış olmasa da girişimci sayısı ve istihdam seviyesinde artış görülmüştür.

Tablo 5: BİST - Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler Sektöründe İşlem Gören Şirketler

1	Hukuk Faaliyetleri
	İdeal Finansal Teknolojiler ve Danışmanlık A.Ş.
2	Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri ve ilgili teknik danışmanlık
	Kontrolmatik Teknoloji Enerji ve Mühendislik A.Ş.
	Yeo Teknoloji Enerji ve Endüstri A.Ş.
3	Reklamcılık
	PC İletişim ve Medya Hizmetleri Sanayi Ticaret A.Ş.

Kaynak: KAP, 02/08/2023, <https://www.kap.org.tr/tr/bist-sirketler>

BİST'te 7 alt sektör bulunmakta olup, Tablo 5'te görüldüğü gibi sadece 3 alt sektörde 4 şirket yer almaktadır. Diğer sektörler göre karşılaştırıldığında, halka açık şirket sayısının çok az sayıda olduğu görülmektedir. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler alt sektörünün gelişmeye açık bir sektör olduğu düşünüldüğünde sektörün potansiyelinin yüksek olduğu söylenebilir. Analiz kapsamında 4 adet şirketin borsa kodları, ünvanları ve faaliyet bilgilerinin özeti aşağıda yer almaktadır:

IDEAS / İdeal Finansal Teknolojiler ve Danışmanlık A.Ş.

IDEAS, 1998 yılında kurulmuş ve farklı tarihlerde unvan değişikliğine gitmiştir. Güncel ünvanı 2021 yılında almıştır. Grup, özel sektör ve kamu işletmeleri ve kuruluşları ile bunların yöneticilerine, personeline, gerçek ve tüzel kişilere, faaliyetlerinde etkinliği arttırarak daha verimli olmalarını sağlamak üzere, yapılabirlik, yatırım, işletme, yönetim, kalite, üretim, verimlilik, gelişim, pazarlama, promosyon, iç ve dış ticaret konuları ile diğer idari, hukuki, mali, ekonomik ve teknik konularda danışmanlık, araştırma, geliştirme hizmetleri ve bunların eğitim hizmetlerini yapmak, yaptırmak ve sağlamak amacı ile kurulmuştur. 31/12/2022 tarihli faaliyet raporuna göre, 4 bağlı ortağı, 6 iştiraki 73,14 milyon TL aktif büyüklüğü ve 40,29 milyon TL hasılat büyüklüğü ile 36 personeli bulunmaktadır. Grup'un payları ilk kez Mayıs 2012 tarihinde halka arz edilmiştir.

KONTR / Kontrolmatik Teknoloji Enerji ve Mühendislik A.Ş

KONTR, 2008 yılında İstanbul'da bir mühendislik firması olarak kurulmuştur. Kısa süre içerisinde dünyanın sayılı sistem entegratörleri arasına girmeyi başarmıştır. Şirket, üretim tesislerinin yanı sıra 8 ülkedeki yerel ofisleriyle de küresel çapta hizmet vermektedir. Şirket, enerji üretimi, proses endüstrisi, petrol & doğal gaz, yiyecek & içecek, akıllı tarım & gübre sanayi, ulaşım, enerji iletim ve dağıtım sektörlerinde, tesis tasarımı, elektrifikasyon, mekanik,

enstrümantasyon, kontrol sistemleri, nesnelerin interneti ve inşaat işleri gibi stratejik çözümler sunmaktadır. 31/12/2022 tarihli faaliyet raporuna göre, 3 bağlı ortağı, 5 iştiraki 4,37 milyar TL aktif büyüklüğü ve 1,79 milyar TL hasılat büyüklüğü ile 496 personeli bulunmaktadır. Şirketin payları 2020 yılında halka arz edilmiştir.

YEOTK / Yeo Teknoloji Enerji ve Endüstri A.Ş.

YEOTK, 2004 yılında “Yılmaz Elektrik Otomasyon Makine İnşaat Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi” ünvanı ile kurulmuştur. Yeo, Yenilebilir enerji (güneş, rüzgar ve batarya depolama), teknoloji (strateji, AR-GE merkezi, dijital çözümler ve yatırımlar), sistem entegrasyonu (Enerji, Su & Atıksu, Petrol & Doğalgaz, Maden, Proses endüstrileri) ve proje geliştirme alanlarında faaliyet göstermektedir. 31/12/2022 tarihli faaliyet raporuna göre, 18 bağlı ortağı (14’ü yurt dışında), 4 iştiraki 1,32 milyar TL aktif büyüklüğü ve 1,63 milyar TL hasılat büyüklüğü ile 389 personeli bulunmaktadır. Şirketin payları 2020 yılında halka arz edilmiştir.

PCILT/ PC İletişim ve Medya Hizmetleri Sanayi Ticaret A.Ş.

PC, 2009 yılında kurulmuştur. PC İletişim ve Medya Hizmetleri Sanayi A.Ş. (“Şirket”) (“Ana ortaklık”) etkinleştirilmiş geleneksel mecra planlaması, satın alması (TV, gazete, radyo, açık hava, sinema, internet, dergi) ve değerlendirmelerinden yeni mecra uygulamaları, sponsorluk, entegrasyon, gerilla ve etkinlik pazarlaması aktivitelerine kadar her alanda medya ve bütünleşik iletişim planlaması hizmetleri vermektedir. 31/12/2022 tarihli faaliyet raporuna göre, 6 bağlı ortağı ile 990,63 milyon TL aktif büyüklüğü ve 1,93 milyar TL hasılat büyüklüğü 208 Personeli bulunmaktadır. Şirketin payları 2021 yılında halka arz edilmiştir.

3. Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler Sektörü Mali Analizi

Şirketlerin verileri KAP platformunda yayımlanan şirketlerin finansal tablolarından elde edilmiştir. Sektör ortalamaları ise ilk defa bu yıl yayımlanan bağımsız denetime tabi şirketlerin finansal rakamları ve oranları, KGK internet sayfasından elde edilmiştir (KGK, 2023). Sektör ortalamaları alınırken sağlıklı bir karşılaştırma olması açısından sadece TFRS kapsamında hazırlanan finansal tablolar esas alınmıştır. Ayrıca KGK’nın internet sayfasında IDEAS’ın bulunduğu hukuk faaliyetlerine ait alt sektör ortalamaları olmadığı için bir üst sektör olan hukuk ve muhasebe faaliyetleri sektörünün ortalamaları esas alınmıştır.

Analiz kapsamındaki şirketlerin finansal verileri, Tablo 7’de açıklamaları yapılan oranlarla; likidite yapısı, faaliyet/etkinlik yapısı, finansal yapısı ve karlılık yapısı incelemek için oran analizi yapılacaktır. Ayrıca finansal durum tablosu ve kar veya zarar tablolarına dikey analiz uygulanacaktır. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörünün alt sektörler göre sınıflandırılması ve analize tabi olan şirketler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Analiz Kapsamındaki Şirketler

Şirket	Alt Sektör	Ana Sektör
PCILT	Reklamcılık	
KONTR	Mimarlık ve Mühendislik Faaliyetleri ve İlgili Teknik Danışmanlık	Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler
YEOTK		
IDEAS	Hukuk ve Muhasebe Faaliyetleri	

3.1. Oran Analizi

Çalışmada oran analizi kapsamında Tablo 7'de verilen oranların analizi yapılacaktır.

Tablo 7: Çalışmada Kullanılan Finansal Analiz Oranları

Likidite Oranları	Kısaltma	Formül
Cari Oran	CO	Dönen Varlıklar/Kısa Vadeli Yükümlülükler
Likit Oran (Asit Test Oranı)	LO	(Nakit ve Nakit Benzerleri+ Finansal Yatırımlar+ Ticari Alacaklar+ Diğer Alacaklar)/Kısa Vadeli Yükümlülükler
Nakit Oran	NO	(Nakit ve Nakit Benzerleri+ Finansal Yatırımlar/Kısa Vadeli Yükümlülükler)*100
Stok Bağımlılık Oranı	SBO	Kısa Vadeli Yükümlülükler-(Nakit ve Nakit Benzerleri+Finansal Yatırımlar)/Stoklar
Dönen Varlıklar / Aktif Oranı	DVAO	Dönen Varlıklar / Aktif
Finansal Yapı Oranları	Kısaltma	Formül
Finansal Kaldıraç Oranı	FKO	(Toplam Yükümlülükler/ Aktif) *100
Özkaynaklar / Aktif Oranı	ÖAO	(Özkaynaklar / Aktif Oranı)*100
Toplam Yükümlülükler / Özkaynaklar Oranı	TYÖO	(Toplam Yükümlülükler / Özkaynaklar Oranı)*100
Finansman Giderlerini Karşılama Oranı	FGKO	(Dönem Karı+Finansman Giderleri)/Finansman Giderleri
Faaliyet Oranları(Devir Hızı Oranları)	Kısaltma	Formül
Aktif Devir Hızı	AKDH	Hasılat/Ortalama Aktif
Dönen Varlıklar Devir Hızı	DVDH	Hasılat/Ortalama Dönen Varlıklar
Alacak Devir Hızı	ADH	Hasılat/Ortalama Ticari Alacaklar
Stok Devir Hızı	SDH	Satışların Maliyeti/Ortalama Stoklar
Alacak Tahsil Süresi (gün)	ATS	365/ADH
Stokta Kalma Süresi (gün)	SKS	365/SDH
Ticari Borç Devir Hızı	TBDH	Satışların Maliyeti/Ortalama Ticari Borçlar
Etkinlik Oranı	EO	ADH+SDH
Etkinlik Süresi (gün)	ES	ATS+SKS
Nakit Döndürme Süresi (gün)	NDS	(ATS+SKS)-Borç Ödeme Süresi
İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları/Kısa Vadeli Yükümlülükler Oranı	İFNAKVYO	İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları/Kısa Vadeli Yükümlülükler
Karlılık Oranları	Kısaltma	Formül
Aktif Karlılık (%)	ROA	(Dönem Net Karı/Ortalama Aktif) *100
Özkaynak Karlılığı (%)	ROE	(Dönem Net Karı/Ortalama Özkaynaklar)*100
Brüt Kar Marjı	BKM	(Brüt Kar/Hasılat)*100
Esas Faaliyet Kar Marjı	EFKM	(Esas Faaliyet Karı/Hasılat)*100
Net Kar Marjı	NKM	(Dönem Net Karı/Hasılat)*100

3.1.1. Likidite Analizi

Likidite Analizi kapsamında CO, LO, NO, SBO ve DVAO oranları kullanılarak kısa vadeli borç ödeme gücü analiz edilmiştir.

Tablo 8: Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler Sektörünün Likidite Analizi

Oran	Şirket	Yıl				
		2018	2019	2020	2021	2022
Cari Oran	PCILT	0,67	0,82	0,96	1,17	1,12
	Alt Sektör Ortalaması	0,96	0,91	1,05	1,25	
	KONTR	1,03	1,13	1,61	1,34	2,70
	YEOTK	1,09	1,28	1,45	1,82	1,42
	Alt Sektör Ortalaması	1,36	1,37	1,15	1,29	
	Sektör Ortalaması	1,28	1,34	1,37	1,34	
Likit Oran	PCILT	0,61	0,74	0,79	1,03	1,05
	Alt Sektör Ortalaması	0,75	0,72	0,84	1,02	
	KONTR	0,65	0,85	1,12	0,95	1,94
	YEOTK	0,67	0,60	0,83	1,01	0,51
	Alt Sektör Ortalaması	0,73	0,67	0,61	0,61	
	Sektör Ortalaması	0,87	0,95	0,94	0,92	
Nakit Oran	PCILT	5,31	2,19	6,69	27,71	17,14
	Alt Sektör Ortalaması	10	13	16	24	
	KONTR	31,84	17,06	32,59	20,37	114,26
	YEOTK	9,16	6,67	42,09	64,60	14,23
	Alt Sektör Ortalaması	23	23	21	20	
	Sektör Ortalaması	37	48	39	46	
Stok Bağımlılık Oranı	PCILT	Stok yok	Stok yok	Stok yok	Stok yok	Stok yok
	Alt Sektör Ortalaması	7,63	7,04	6,57	6,13	
	KONTR	2,76	11,55	1,95	3,45	0,40
	YEOTK	13,14	27,39	75,66	7,71	7,76
	Alt Sektör Ortalaması	3,09	2,87	4,6	3,92	
	Sektör Ortalaması	2,55	2,35	2,7	2,46	
Dönen Varlık/Aktif	PCILT	76,92	77,15	78,65	66,98	61,61
	Alt Sektör Ortalaması	71,04	64,36	81,95	70,27	
	KONTR	79,74	80,25	87,80	82,82	71,02
	YEOTK	97,85	98,44	95,98	94,57	90,55
	Alt Sektör Ortalaması	41,27	40,76	34,21	39,59	
	Sektör Ortalaması	42,88	44,04	55,82	47,15	

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Cari oran (CO) kabaca kısa vadeli borç ödeme gücünün göstergesi olarak kabul edilmektedir. Dönen varlık büyüklüğünün kısa vadeli borçlarını rahatlıkla karşılama beklenir ki bu yüzden CO'nun genel olarak 1,5 ile 2 aralığında olması beklenir. Tablo 8'deki sektör ortalamalarına göre CO'nun tüm yıllarda 1'in üstünde ancak 1,5 seviyesinin altında olduğu, bu durumun alt sektör ortalamalarında (Reklamcılık faaliyetleri 2018-2019 hariç) geçerli olduğu söylenebilir. Analiz kapsamındaki IDEAS şirketinin (2021 yılı hariç) CO'nun sektör ortalamasının yaklaşık 5 katı olduğu görülmektedir. Bu da şirketin aşırı çalışma sermayesine sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir. Sektör ve alt sektör ortalamalarına göre likidite durumunun iyi olduğu söylenilebilir. KONTR ve YEOTK ise 2018 ve 2019 yıllarında alt sektör ortalamalarının altında kalsa da 2020 ve 2021 yıllarında alt sektör ortalamalarının üstünde ve genel olarak 1,5-2 aralığındadır. PCILIT şirketi tüm yıllarda sektör ve alt sektör ortalamalarının altında bir CO gerçekleştirmiş hatta 2018, 2019 ve 2020 yıllarında negatif çalışma sermayesine sahip olduğu görülmektedir. 2021 ve 2022 yılında net çalışma sermayesinin varlığından söz edilebilir. 2022 yılında bir önceki yıla göre CO'yu yükselten şirketler KONTR ve IDEAS olmuştur.

Likidite Oranı (LO) sektör ve alt sektör ortalamalarında 1'in altında kaldığı için sektörün genel durumunun kısa vadeli borçları ödemede stoklara bağımlı bir yapıda olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle sektör süratle parayla çevrilebilir değerleriyle kısa vadeli borçlarını ödeme sıkıntısı yaşamaktadır. Sektör ortalamalarına göre şirketlerin durumu değerlendirildiğinde, 2018 ve 2019 yılında tüm şirketlerde LO'nun sektör ortalamasının altında olduğu, 2020 yılında sadece KONTR şirketinin ortalamasının üstünde olduğu, 2021 yılında ise tüm şirketlerin ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir. 2022 yılında ise yine tüm şirketlerin bir önceki yıla göre LO'yu yükselttikleri görülmektedir. Aynı zamanda şirketlerin alt sektörler ortalamalarına bakıldığında en iyi dönemin 2021 olduğu söylenebilir.

Nakit Oran (NO) likidite durumunun analizinde en hassas oran olarak kabul edilir ve oranın genelde %20 civarında olması beklenir. Bu doğrultuda sektör ortalamalarının %20'nin çok üzerinde olduğu, alt sektör ortalamaları incelendiğinde mimarlık faaliyetleri dışındaki alt sektörlerin nakit oranının yıllar itibari ile yetersiz kaldığı görülmektedir. Analiz bulgularına göre, sadece YEOTK'in 2020 ve 2021 yıllarında NO'nun ortalamasının üstünde olduğu, IDEAS'ın ise tüm yıllarda çok yüksek bir düzeyde seyir izlemektedir.

LO'nun 1'in altında çıkması durumunda şirketlerin stoklarına ne kadar bağımlı olduğu analiz edilmektedir. Sektör ortalaması 2-2,5 aralığında bir seyir izlemektedir. Tablo 8'de görüldüğü gibi PCILT ve IDEAS şirketlerinde stok bulunmamaktadır. Ancak KONTR ve YEOTK şirketlerinin SBO'nun sektör ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir. Yalnızca KONTR şirketinin 2020 yılında SBO'nun sektör ortalamasının altında olduğu ve YEOTK SBO'nun sektör ortalamasının oldukça üstünde olduğu dikkat çekmektedir. YEOTK VE KONTR şirketlerinin alt sektör ortalamalarına göre değerlendirme yapıldığında yine YEOTK SBO'nun çok yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır.

Dönen Varlıklar/Aktif oranı (DVAO) incelendiğinde sektörün genel yapısı %42-%55 arasında gerçekleştiği ve varlıkların dengeli dağıldığı ortaya çıkmaktadır. Alt sektör ortalamalarına göre reklamcılık sektörü hariç diğer alt sektörlerde duran varlık ağırlıklı bir aktif yapısı olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre, reklamcılık sektörünün alt sektör ortalamalarını temsil ettiği, diğer sektörlerde ise alt sektör ortalamalarından çok daha yüksek dönen varlıkların olduğu belirlenmiştir.

3.1.2. Finansal Yapı Analizi

Finansal yapı analizinde FKO, ÖAO, TYÖO ve FGKO oranları analiz edilmiştir. FKO ve FGKO oranları yorumlanmıştır.

Tablo 9: Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler Sektörünün Finansal Yapı Analizi

Oran	Şirket	Yıl					
		2018	2019	2020	2021	2022	
Toplam Yükümlülükler/Aktif	PCILT	96,24	95,35	89,14	73,76	72,19	
	Alt Sektör Ortalaması	77	74	85	76		
	KONTR	85,11	75,90	58,22	69,55	70,32	
	YEOTK	93,61	82,61	75,28	58,03	69,38	
	Alt Sektör Ortalaması	52	48	43	47		
	IDEAS	14,76	16,60	24,20	51,46	32,24	
	Alt Sektör Ortalaması	20	15	18	18		
	Sektör Ortalaması	60	59	62	56		
	Özkaynaklar/Aktif	PCILT	85,24	83,40	75,80	48,54	67,76
		Alt Sektör Ortalaması	80	85	82	82	
KONTR		14,89	24,10	41,78	30,45	29,68	
YEOTK		6,39	17,39	24,72	41,97	30,62	
Alt Sektör Ortalaması		48	52	57	53		
IDEAS		85,24	83,40	75,80	48,54	67,76	
Alt Sektör Ortalaması		80	85	82	82		
Sektör Ortalaması		40	41	38	44		
Toplam Yükümlülükler/Özkaynaklar		PCILT	2.557,58	2.049,52	820,92	292,12	265,96
		Alt Sektör Ortalaması	344	287	579	312	
	KONTR	571,59	314,45	139,28	228,22	240,71	
	YEOTK	1.464,55	474,95	304,45	138,95	233,19	
	Alt Sektör Ortalaması	107	93	75	88		
	IDEAS	17,32	19,90	31,92	106,01	53,93	
	Alt Sektör Ortalaması	25	18	23	21		
	Sektör Ortalaması	150	147	163	129		
	Finansman Giderlerini Karşılama Oranı	PCILT	1,17	1,99	3,58	6,58	8,37
		Alt Sektör Ortalaması	1,15	1,66	1,69	4,84	
KONTR		1,79	6,24	3,46	2,71	2,82	
YEOTK		2,73	7,97	4,20	2,79	5,81	
Alt Sektör Ortalaması		0,74	0,89	0,92	1,9		
IDEAS		13,43	4,96	14,98	5,28	9,59	
Alt Sektör Ortalaması		-5,82	-9,34	-4	-2,8		
Sektör Ortalaması		1,43	0,33	1,56	1,89		

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Finansal Kaldıraç Oranı (FKO) varlıkların ne kadarının yabancı kaynaklarla finanse edildiğini göstermektedir. Bu açıdan incelendiğinde sektör ortalamasının yıllar itibari ile %56-%62 aralığında olduğu ve yabancı kaynak ağırlıklı bir finansman yapısının olduğu görülmektedir. IDEAS hariç diğer şirketler varlıklarının neredeyse tamamını yabancı kaynaklarla finanse etmektedir. Alt sektör ortalamalarına göre incelendiğinde, IDEAS şirketinin 2021 yılında borçlanmasını artırdığı görülmektedir.

Finansman Giderleri Karşılama Oranı (FGKO) sektör ortalaması incelendiğinde, 2019 yılı hariç 1,5 ile 2 aralığında olduğu ve finansman giderlerini karşılayabildiğini göstermektedir. Bu oranın yüksek olması beklenir. Oranın 1'in altında olması elde ettiği karın finansman giderini karşılayamadığı anlamına gelmektedir. Hukuk faaliyetleri alt sektör ortalaması tüm yıllarda negatif bir değer çıkmıştır. Bu durum alt sektörün tüm yılları zararlı kapattığını göstermektedir. Mimarlık faaliyeti alt sektör ortalaması 2021 yılı hariç diğer yıllarda FGKO'nun 1'in altında olduğu görülmektedir. Reklamcılık alt sektör ortalaması ise yıllar itibari ile 1'in üzerinde olduğu, 2021 yılında çok yüksek bir orana ulaşmıştır. Analiz sonuçlarına göre tüm şirketlerinin oranı sektör ve alt sektör ortalamalarının üstünde seyir izlemektedir.

3.1.3. Faaliyet Analizi

Faaliyet analizinde AKDH, DVDH, ADH, SDH, TBDH, ES, NDS VE İFNAKVYO oranları analiz edilmiştir.

Tablo 10: Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler Sektörünün Faaliyet Yapı Analizi

Oran	Şirket	Yıl					
		2018	2019	2020	2021	2022	
Aktif Devir Hızı	PCILT	1,61	1,53	1,26	1,83	2,46	
	Alt Sektör Ortalaması	1,08	0,99	1,23	1,09		
	KONTR	0,98	1,44	0,81	0,97	0,67	
	YEOTK	1,24	2,09	1,32	1,23	1,83	
	Alt Sektör Ortalaması	0,39	0,4	0,31	0,32		
	IDEAS	0,77	0,93	1,06	0,98	0,71	
	Alt Sektör Ortalaması	0,08	0,08	0,04	0,08		
	Sektör Ortalaması	0,7	0,65	0,66	0,55		
	Dönen Varlık Devir Hızı	PCILT	2,62	2,38	1,76	2,36	3,19
		Alt Sektör Ortalaması	1,51	1,54	1,5	1,55	
KONTR		1,33	1,80	0,95	1,15	0,92	
YEOTK		1,27	2,13	1,36	1,29	2,00	
Alt Sektör Ortalaması		0,95	0,99	0,9	0,8		
IDEAS		1,25	1,16	1,36	1,75	1,31	
Alt Sektör Ortalaması		0,37	0,41	0,22	0,49		
Sektör Ortalaması		1,64	1,47	1,18	1,77		

Alacak Devir Hızı	PCILT	4,62	3,90	4,94	3,31	4,09
	Alt Sektör Ortalaması	2,84	2,89	2,75	2,77	
	KONTR	3,30	3,31	2,41	2,69	2,95
	YEOTK	2,59	3,98	3,64	6,05	11,22
	Alt Sektör Ortalaması	2,54	2,81	2,56	2,34	
	IDEAS	10,34	6,25	5,55	14,83	7,18
	Alt Sektör Ortalaması	1,32	1,71	0,75	1,95	
	Sektör Ortalaması	4,48	4,26	3,15	3,52	
Stok Devir Hızı	PCILT					
	Alt Sektör Ortalaması	10,56	9,52	10,68	12,9	
	KONTR	2,68	16,46	4,09	5,31	4,63
	YEOTK	16,20	45,99	129,42	58,70	34,79
	Alt Sektör Ortalaması	4,53	4,48	5,43	4,01	
	IDEAS	1.360,33				
	Alt Sektör Ortalaması	3,97	3,83	9,39	17,12	
	Sektör Ortalaması	6,38	6,46	5,43	5,33	
Alacak Tahsil Süresi	PCILT	78,95	93,63	73,92	110,25	89,14
	Alt Sektör Ortalaması	128,52	126,3	132,73	131,77	
	KONTR	110,70	110,21	151,20	135,82	123,55
	YEOTK	141,00	91,68	100,22	60,36	32,54
	Alt Sektör Ortalaması	143,7	129,89	142,58	155,98	
	IDEAS	35,30	58,40	65,80	24,61	50,81
	Alt Sektör Ortalaması	276,52	213,45	486,67	187,18	
	Sektör Ortalaması	81,47	85,68	115,87	103,69	
Stokta Kalma Süresi	PCILT					
	Alt Sektör Ortalaması	34,56	38,34	34,18	28,29	
	KONTR	136,19	22,17	89,24	68,74	78,83
	YEOTK	22,53	7,94	2,82	6,22	10,49
	Alt Sektör Ortalaması	80,57	81,47	67,22	91,02	
	IDEAS	0,27				
	Alt Sektör Ortalaması	91,94	95,3	38,87	21,32	
	Sektör Ortalaması	57,21	56,5	67,22	68,48	
Ticari Borç Devir Hızı	PCILT	2,23	2,12	1,70	2,81	3,87
	Alt Sektör Ortalaması	2,19	2,11	2,01	1,69	
	KONTR	3,57	4,48	2,34	3,73	4,15
	YEOTK	2,50	5,09	5,43	5,62	9,07
	Alt Sektör Ortalaması	2,31	2,56	2,71	2,38	
	IDEAS	9,91	14,29	10,03	8,93	5,01
	Alt Sektör Ortalaması	1,49	1,58	1,01	2,35	
	Sektör Ortalaması	4,32	4,15	3,43	3,48	

Etkinlik Oranı	PCILT					
	Alt Sektör Ortalaması					
	KONTR	5,97	19,77	6,5	8	7,58
	YEOTK	18,79	49,97	133,06	64,75	46,01
	Alt Sektör Ortalaması	7,07	7,29	7,99	6,35	
	IDEAS	1.370,67				
	Alt Sektör Ortalaması	5,29				
Sektör Ortalaması	10,86	10,72	8,58	8,85		
Etkinlik Süresi	PCILT					
	Alt Sektör Ortalaması					
	KONTR	247,1	132,38	240,52	204,51	202,39
	YEOTK	163,52	99,62	103,04	66,58	43,03
	Alt Sektör Ortalaması	224,27	211,36	209,8	247	
	IDEAS	35,56				
	Alt Sektör Ortalaması	368,46				
Sektör Ortalaması	138,68	142,18	183,09	172,17		
Nakit Dönüşüm Süresi	PCILT	-78,74	-140,58	-19,57	-5,18	8,37
	Alt Sektör Ortalaması	-8,01	-14,73	-56,52		
	KONTR	144,91	50,83	84,38	106,75	114,37
	YEOTK	17,27	27,93	35,82	1,68	2,79
	Alt Sektör Ortalaması	66,3	68,6	75,34	93,71	
	IDEAS	-1,28	32,86	29,40	-16,27	-22,06
	Alt Sektör Ortalaması	123,79	77,59	163,3	52,86	
Sektör Ortalaması	54,28	54,16	76,64	67,28		
İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları/ Kısa Vadeli Yükümlülükler Oranı	PCILT	0,16	-0,02	-0,26	-0,06	0,12
	Alt Sektör Ortalaması	0,08	0,14	0,05	0,16	
	KONTR	0,42	-0,04	-0,33	-0,23	0,30
	YEOTK	0,02	-0,08	0,04	-0,07	-0,19
	Alt Sektör Ortalaması	0,34	0,23	-0,09	-0,03	
	IDEAS	-1,86	-1,13	1,58	-0,03	0,22
	Alt Sektör Ortalaması	1,21	0,92	-0,62	-0,83	
Sektör Ortalaması	0,33	0,32	0,08	0,18		

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Aktif Devir Hızı (AKDH) sektör ortalaması ve alt sektör ortalamalarının (Reklamcılık alt sektörü hariç) 1'in altında kaldığı görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre şirketlerin tümü sektör ve alt sektör ortalamalarının üzerinde bir performans gerçekleştirmişlerdir.

Dönen Varlık Devir Hızı (DVDH) reklamcılık hariç diğer alt sektör ortalamalarının sektör ortalamasının altında kaldığı ve analiz sonuçlarına göre tüm şirketlerin alt sektör ortalamasının üzerinde bir performans gerçekleştirdiği görülmüştür.

Alacak Devir Hızı (ADH) sektör ortalamasının 3,5-4,50 arasında olduğu, alt sektör ortalamalarının ise bunun altında kaldığı hatta hukuk faaliyetleri alt sektörünün daha düşük düzeyde kaldığı görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre tüm şirketlerin alt sektör ortalamalarının üzerinde bir performans gösterdiği görülmekle birlikte IDEAS'ın daha yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmaktadır.

Stok Devir Hızı (SDH) sektör ortalamasının 5,30-6,30 düzeyinde olduğu, reklamcılık alt sektörü ve hukuk faaliyetleri (2018-2019 yılı hariç) alt sektör ortalamaları sektör ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. PCILT ve IDEAS (2018 hariç)'in SDH'si hesaplanmamıştır. YEOTK ise sektör ve alt sektör ortalamalarının üzerinde bir performans göstermiştir. Alacak tahsilat süreleri ve stokta kalma süreleri ile ilgili yorum devir hızları için yapıldığından tekrar yorum yapılmamıştır.

Ticari Borç Devir Hızı (TBDH) sektör ortalaması 3,48-4,32 arasında yıllar içinde azalan bir eğilim göstermekte ve alt sektör ortalamalarından yüksek bir düzeyde gerçekleşmiştir. Alt sektörlerdeki tüm şirketlerin TBDH'si tüm yıllarda ortalamaların üzerindedir. Özellikle hukuk faaliyetleri alt sektöründe olan IDEAS'ın çok yüksek düzeyde devir hızı gerçekleştirdiği dikkat çekmektedir.

Etkinlik Süresi (ES) ne kadar kısalsın o kadar iyidir. KONTR ve YEOTK şirketleri incelendiğinde, YEOTK şirketinin gerek kendi sektöründe gerekse de genel sektör ortalamasına göre ES'nin daha iyi olduğu görülmektedir. Bu da nakde dönüşüm süresinin daha etkin olduğunu göstermektedir. Ayrıca nakde dönüşüm süresiyle de desteklenmelidir.

Nakit Dönüşüm Süresi (NDS) ticari borçlarını ödemede zorluk yaşayıp yaşamadığı ya da ek bir finansmana gerek duyup duymadığını ortaya koymak adına önem arz etmektedir. Sektör ortalamalarına göre NDS 54-76 gün arasında artan bir eğilimde gerçekleşmiştir. Sadece reklamcılık alt sektörü ortalaması yıllar itibari ile daha fazla finansman ihtiyacının olduğunu göstermektedir. Mimarlık ve hukuk faaliyetleri alt sektör ortalamaları ise sektör ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre PCILT ve IDEAS (2019 ve 2020 hariç)'in ticari borçları ödemede finansmana ihtiyaç duyduğu ortaya çıkmaktadır.

İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları/Kısa Vadeli Yükümlülükler (İFNAKVYO) sektör ortalaması incelendiğinde, sektörün 2018 ve 2019 yıllarında belirli bir düzeyde işletme faaliyetlerinden nakit akışı sağladığını, 2020 ve 2021 yıllarında ise bu oranın düştüğü görülmektedir. Alt sektör ortalamalarına göre mimarlık ve hukuk faaliyetleri alt sektöründe 2020 ve 2021 yılında işletme faaliyetlerinden nakit akışın gerçekleşmediği belirlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre şirketler alt sektör ortalamaları ile karşılaştırıldığında daha az işletme faaliyetlerinden nakit akışı sağladığı ortaya çıkmaktadır.

3.1.4. Karlılık Analizi

Karlılık analizinde kullanılan oranlar, ROA, ROE, BKM, EFKM ve NKM'dir

Tablo 11: Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler Sektörünün Karlılık Analizi

Oran	Şirket	Yıl				
		2018	2019	2020	2021	2022
Aktif Karlılık Oranı	PCILT	0,31	1,43	5,12	6,91	16,12
	Alt Sektör Ortalaması		3	4	11	
	KONTR	2,34	21,30	9,67	20,73	17,64
	YEOTK	6,85	17,79	15,55	14,39	24,58
	Alt Sektör Ortalaması	-2	0	-1	4	
	IDEAS	18,53	0,23	12,42	12,18	32,46
	Alt Sektör Ortalaması	-8	0	-18	-20	
	Sektör Ortalaması	3	5	4	6	
Özkaynak Karlılığı	PCILT	8,23	33,73	71,68	34,55	60,94
	Alt Sektör Ortalaması	0	12	28	43	
	KONTR	12,32	100,69	27,21	62,17	59,93
	YEOTK	107,21	132,13	69,79	40,33	74,76
	Alt Sektör Ortalaması	-4	0	-2	8	
	IDEAS	25,53	0,28	15,71	21,11	58,14
	Alt Sektör Ortalaması	-10	-7	-8	-6	
	Sektör Ortalaması	6	12	10	14	
Brüt Kar Marjı	PCILT	6,53	7,89	8,93	8,46	7,99
	Alt Sektör Ortalaması	15	16	13	18	
	KONTR	27,49	21,13	23,65	27,03	26,92
	YEOTK	19,07	25,87	33,50	30,07	22,01
	Alt Sektör Ortalaması	12	12	11	21	
	IDEAS	37,21	28,13	37,03	48,56	55,89
	Alt Sektör Ortalaması	-53	-42	-56	-26	
	Sektör Ortalaması	26	27	24	26	
Esas Faaliyet Kar Marjı	PCILT	2,31	2,86	7,06	4,92	4,75
	Alt Sektör Ortalaması	5	7	4	12	
	KONTR	10,04	13,91	12,47	18,89	20,68
	YEOTK	11,78	13,40	17,10	15,46	17,74
	Alt Sektör Ortalaması	6	4	7	22	
	IDEAS	-15,96	-6,47	3,76	14,35	6,12
	Alt Sektör Ortalaması	-88	-75	-88	-53	
	Sektör Ortalaması	14	14	15	21	
Net Kar Marjı	PCILT	0,19	0,93	4,07	3,78	6,56
	Alt Sektör Ortalaması	0	3	3	10	
	KONTR	2,38	14,82	11,92	21,36	26,19
	YEOTK	5,53	8,49	11,80	11,75	13,41
	Alt Sektör Ortalaması	-5	-1	-4	14	
	IDEAS	24,11	0,25	11,74	12,46	45,48
	Alt Sektör Ortalaması	-102	-82	-159	-67	
	Sektör Ortalaması	4	7	6	11	

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Aktif Karlılık Oranı (ROA) sektör ortalaması yıllar itibari ile %3-%6 arasında seyir izlemektedir. Sadece reklamcılık alt sektör ortalaması pozitif biçimde artan eğilimde ve sektör ortalamasının üzerindedir. PCILT, 2020 yılı hariç diğer yıllar alt sektör ortalamasının altında kalmıştır. Mimarlık ve hukuk faaliyetlerinde yer alan tüm şirketlerin alt sektör ortalamaların üzerinde bir karlılık gösterdiği ve artan eğilimde olduğu görülmektedir.

Özkaynak Karlılık Oranı (ROE) sektör ortalaması yıllar itibari ile arttığı söylenebilir. Sadece reklamcılık alt sektörü ortalamasına göre yıllar itibari ile artan bir eğilim görülmektedir. Hukuk faaliyetleri alt sektörü tüm yıllarda, mimarlık faaliyetleri 2018 ve 2020 yıllarında negatif olarak gerçekleşmiştir. Analiz sonuçlarına göre tüm alt sektörlerde yer alan şirketler tüm yıllarda artan eğilimde ve yüksek oranda ROE görülmektedir.

Brüt Kar Marjı (BKM) sektör ortalaması %24-%27 aralığında seyir izlemektedir. Hukuk faaliyetleri alt sektörü ortalaması incelendiğinde tüm yıllarda yüksek oranda brüt zararın varlığından söz edilebilir. Mimarlık ve reklamcılık alt sektöründe belirli bir düzeyde BKM bulunmakla birlikte, alt sektör ortalamaları, sektör ortalamalarının altında kalmıştır. PCILT yıllar itibari ile alt sektör ortalamasının altında performans göstermiştir. KONTR ve YEOTK şirketleri alt sektör ortalamalarından daha yüksek düzeyde BKM elde etmişlerdir. IDEAS ise bulunduğu alt sektör ortalaması brüt zarar olmasına karşın yüksek düzeyde BKM gösterdiği söylenebilir.

Esas Faaliyet Kar Marjı (EFKM) sektör ortalaması yıllar itibari ile artan bir eğilim göstermiştir. Ancak alt sektör ortalamaları sektör ortalamasının altında kalmıştır. Hukuk faaliyetleri alt sektör ortalamasının tüm yıllarda yüksek düzeyde zarar olduğu görülmektedir. PCILT şirketi alt sektör ortalamasının altında bir performans göstermekle birlikte artan bir eğilim göstermiştir. KONTR ve YEOTK şirketleri ise alt sektör ortalamasının üzerinde bir performans göstermekle birlikte artan bir eğilim göstermiştir.

Net Kar Marjı (NKM) sektör ortalaması yıllar itibari ile artış eğilimindedir. Hukuk faaliyetleri alt sektör ortalamasına göre yüksek düzeyde zarar bulunmaktadır. 2021 yılındaki %14 seviyesindeki NKM dışında mimarlık alt sektörü ortalamasına göre düşük bir düzeyde de olsa zarar bulunmaktadır. Reklamcılık alt sektör ortalaması yıllar itibari ile artan bir eğilimdedir. PCILT şirketi ise tüm yıllarda belirli bir düzeyde NKM elde etmiş ancak alt sektör ortalamasının altında kalmıştır. KONTR ve YEOTK şirketleri ise NKM'nin yıllar itibari ile artan bir eğilimde olup, alt sektör ortalamasının çok üzerinde bir performans göstermişlerdir. IDEAS şirketi de özellikle 2022 yılında çok yüksek düzeyde NKM elde ederek tüm yıllarda alt sektör ortalamasının çok üzerinde bir performans göstermiştir.

3.2. Dikey Analiz

Dikey analizde şirketlerin finansal durum tablosu ve kar veya zarar tablosu analiz edilmiştir.

3.2.1. Finansal Durum Tablosu Dikey Analiz Sonuçları

Tablo 12: Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler Sektörünün Finansal Durum Tablosunun Dikey Analizi

	Yıl	Şirket Verileri (%)							Sektör Ortalaması (%)						
		Dönen V.	Duran V.	Varlıklar	K.V.Yükümlülükler	U.V.Yükümlülükler	Özkaynaklar	Kaynaklar	Dönen V.	Duran V.	Varlıklar	K.V.Yükümlülükler	U.V.Yükümlülükler	Özkaynaklar	Kaynaklar
IDEAS	2018	81,58	18,42	100	12,08	2,68	85,24	100	20,65	79,35	100	12,38	7,46	80,16	100
	2019	78,51	21,49	100	11,53	5,06	83,40	100	18,94	81,06	100	11,31	4,05	84,64	100
	2020	77,05	22,95	100	15,11	9,08	75,80	100	17,30	82,70	100	13,78	4,65	81,57	100
	2021	45,16	54,84	100	46,39	5,07	48,54	100	16,09	83,91	100	12,36	5,23	82,41	100
	2022	59,81	40,19	100	26,17	6,07	67,76	100							
KONTR	2018	79,74	20,26	100	77,67	7,43	14,89	100	41,27	58,73	100	30,33	21,24	48,43	100
	2019	80,25	19,75	100	70,76	5,15	24,10	100	40,76	59,24	100	29,69	18,46	51,85	100
	2020	87,80	12,20	100	54,62	3,60	41,78	100	34,21	65,79	100	29,73	13,01	57,26	100
	2021	82,82	17,18	100	61,66	7,88	30,45	100	39,59	60,41	100	30,59	16,26	53,15	100
	2022	71,02	28,98	100	26,34	43,99	29,68	100							
YEOTK	2018	97,85	2,15	100	89,58	4,03	6,39	100	41,27	58,73	100	30,33	21,24	48,43	100
	2019	98,44	1,56	100	77,11	5,49	17,39	100	40,76	59,24	100	29,69	18,46	51,85	100
	2020	95,98	4,02	100	66,26	9,01	24,72	100	34,21	65,79	100	29,73	13,01	57,26	100
	2021	94,57	5,43	100	51,82	6,21	41,97	100	39,59	60,41	100	30,59	16,26	53,15	100
	2022	90,55	9,45	100	63,71	5,67	30,62	100							
PCILT	2018	61,61	38,39	100	92,44	3,79	3,76	100	71,04	28,96	100	73,80	3,69	22,51	100
	2019	66,98	33,02	100	81,94	13,41	4,65	100	64,36	35,64	100	70,36	3,78	25,86	100
	2020	78,65	21,35	100	81,91	7,23	10,86	100	81,95	18,05	100	78,40	6,87	14,73	100
	2021	77,15	22,85	100	65,94	7,82	26,24	100	70,27	29,73	100	56,25	19,48	24,27	100
	2022	76,92	23,08	100	68,40	3,78	27,81	100							

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Varlık dağılımı incelendiğinde, hukuk ve muhasebe faaliyetleri ana sektörü ve mimarlık faaliyeti alt sektörü ortalamalarına göre duran varlık ağırlıklı bir aktif bir yapıya sahip olduğu, reklamcılık alt sektörünün ise dönen varlık ağırlıklı bir varlık dağılımının tercih edildiği görülmektedir. KONTR, YEOTK ve IDEAS şirketleri alt sektör ortalamalarının tersine yüksek bir oranda dönen varlık ağırlıklı bir aktif yapısına sahip oldukları görülmektedir. PCILT ise alt sektörü temsil ettiği söylenebilir.

Kaynak dağılımı incelendiğinde, hukuk ve muhasebe faaliyetleri ana sektörü ortalamalarına göre özkaynak ağırlıklı bir kaynak yapısı bulunmaktadır. Mimarlık faaliyeti alt sektöründe yabancı kaynak özkaynak dengesi olmakla birlikte 2018 yılı hariç diğer yıllarda özkaynak düzeyinin biraz fazla olduğu söylenebilir. Reklamcılık alt sektör ortalamaları bize sektörün varlık finansmanını yabancı kaynak ağırlıklı olduğunu göstermektedir. IDEAS 2021 yılı yabancı kaynak ağırlıklı olsa da diğer yıllar ana sektör ortalamalarına paralel bir özellik göstererek özkaynak ağırlıklı bir kaynak yapısına sahiptir. KONTR ve YEOTK şirketleri alt sektör ortalamalarının tersine

öz kaynak düzeyinin düşük olduğu ancak yıllar itibarı ile öz kaynak oranının artış eğiliminde olduğu görülmektedir. PCILT şirketi ise alt sektör ortalamalarına benzer olmakla birlikte daha yüksek bir yabancı kaynak kullandığı ortaya çıkmaktadır.

Varlık ve kaynak karşılaştırması kapsamında K.V. Yükümlülükler ile Dönen Varlıklar karşılaştırıldığında mimarlık alt sektör ortalaması tüm yıllarda belirli bir düzeyde net işletme sermayesinin varlığını göstermektedir. Reklamcılık alt sektör ortalamaları ise 2018 ve 2019 yılları hariç 2020 ve 2021 yıllarında net işletme sermayesinin olduğu görülmektedir. KONTR ve YEOTK şirketlerinin belirli bir düzeyde net işletme sermayeleri olduğu görülmektedir. PCILT şirketinde ise sadece 2021 ve 2022 yıllarında net işletme sermayesi bulunmaktadır.

Duran varlık ve Öz kaynak karşılaştırması yapıldığında mimarlık ve reklamcılık alt sektör ortalamaları duran varlıkların bir kısmının yabancı kaynaklarla finanse edildiğini göstermektedir. KONTR ve YEOTK şirketleri genellikle duran varlıklarını özkaynakla finanse ettiği, PCILT şirketi ise 2018, 2019 ve 2020 yılları hariç duran varlıklarını özkaynaklarla finanse ettiği görülmektedir.

3.2.2. Kar veya Zarar Tablosu Dikey Analiz Sonuçları

Tablo 13: Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler Sektörünün Kar Veya Zarar Tablosunun Dikey Analizi

Yıl	Şirket Verileri (%)								Sektör Ortalaması(%)							
	Hasılat	Satışların Maliyeti	Brüt Kar (Zarar)	Faaliyet Giderleri (-)	Net Esas Faaliyet Karı/Zararı	Esas Faaliyet Karı (Zararı)	Finansman Geliri (Gideri) Öncesi Faaliyet Karı(Zararı)	Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Karı (Zararı)	Satışların Maliyeti	Brüt Kar (Zarar)	Faaliyet Giderleri (-)	Net Esas Faaliyet Karı/Zararı	Esas Faaliyet Karı (Zararı)	Finansman Geliri (Gideri) Öncesi Faaliyet Karı(Zararı)	Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Karı (Zararı)	
IDEAS	2018	100	62,79	37,21	53,18	-15,96	-16,64	18,33	27,99	-153,07	-53,07	32,69	-85,76	-87,91	-88,99	-104,28
	2019	100	71,87	28,13	34,61	-6,47	-6,89	2,45	4,78	-142,21	-42,21	30,41	-72,62	-74,89	-74,88	-82,90
	2020	100	62,97	37,03	33,27	3,76	3,67	12,55	14,41	-156,36	-56,36	42,36	-98,72	-88,39	-108,74	-135,94
	2021	100	51,44	48,56	34,21	14,35	16,33	19,91	17,96	-126,01	-26,01	20,66	-46,67	-52,73	-51,10	-69,33
	2022	100	44,11	55,89	49,77	6,12	9,72	54,65	52,61							
KONTR	2018	100	72,51	27,49	17,45	10,04	13,03	7,11	3,20	87,77	12,23	8,09	4,14	5,77	12,30	-4,33
	2019	100	78,87	21,13	7,22	13,91	12,92	18,14	15,57	88,42	11,58	8,06	3,52	4,43	9,43	-1,13
	2020	100	76,35	23,65	11,18	12,47	15,73	18,03	13,42	89,42	10,58	7,77	2,81	6,95	22,14	-1,93
	2021	100	72,97	27,03	8,13	18,89	27,55	38,02	24,34	78,82	21,18	6,29	14,89	22,16	33,74	16,00
	2022	100	73,08	26,92	6,25	20,68	27,84	34,37	23,58							
YEOTK	2018	100	80,93	19,07	7,29	11,78	10,42	10,70	6,78	87,77	12,23	8,09	4,14	5,77	12,30	-4,33
	2019	100	74,13	25,87	12,47	13,40	12,49	12,63	11,05	88,42	11,58	8,06	3,52	4,43	9,43	-1,13
	2020	100	66,50	33,50	16,40	17,10	19,37	19,52	14,87	89,42	10,58	7,77	2,81	6,95	22,14	-1,93
	2021	100	69,93	30,07	14,61	15,46	20,21	25,15	16,13	78,82	21,18	6,29	14,89	22,16	33,74	16,00
	2022	100	77,99	22,01	4,27	17,74	15,76	17,95	15,49							
PCILT	2018	100	93,47	6,53	4,22	2,31	0,48	0,48	0,27	85,20	14,80	11,60	3,20	4,98	7,71	1,02
	2019	100	92,11	7,89	5,03	2,86	2,16	2,17	1,23	83,75	16,25	10,28	5,97	6,95	11,12	4,42
	2020	100	91,07	8,93	1,87	7,06	6,91	6,93	5,19	86,57	13,43	7,98	5,45	4,07	8,43	3,44
	2021	100	91,54	8,46	3,54	4,92	3,76	5,87	5,22	82,19	17,81	8,48	8,48	12,28	15,42	12,24
	2022	100	92,01	7,99	3,24	4,75	4,29	8,18	8,06							

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Hukuk ve muhasebe faaliyetleri alt sektör ortalamaları incelendiğinde tüm yıllarda ve tüm bölümlerin sonunda zarar yüklenildiği görülmektedir. IDEAS ise alt sektör ortalamalarının tersine tüm yıllarda brüt karlılık düzeyini arttırdığını ve bununla birlikte esas faaliyet dışından elde ettiği gelirlerle net karlılığını arttırmıştır.

Mimarlık alt sektör ortalamasına göre satışların maliyeti yüzdesinin belirli bir düzeyde olduğu ve 2021 yılında diğer yıllara nazaran azaldığı görülmektedir. Faaliyet giderleri yüzdesinin yıllar itibari ile azaldığı görülmektedir. Tüm yıllarda esas faaliyet karlılığının olduğu 2021 yılında ise bu oranın %22,6 gibi çok yüksek bir düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Finansman Geliri (Gideri) öncesi faaliyet karının belirli bir düzeyde var olduğu hatta esas faaliyet karına göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Ancak mimarlık alt sektörü ortalamasına göre 2021 yılında yüksek düzeyde dönem karlılığı gerçekleşmiş olmasına rağmen diğer 2018, 2019 ve 2020 yıllarında zarar gerçekleşmiştir. KONTR ve YEOTK şirketlerinin analiz sonuçları incelendiğinde alt sektör ortalamaları ile karşılaştırıldığında tüm bölümlerdeki karlılık oranlarının daha yüksek olduğu ve tüm yıllarda belirli bir düzeyde (2021 ve 2022 yıllarında daha yüksek) dönem karlılığı gerçekleştirmiştir.

Reklamcılık alt sektör ortalamasına göre satışların maliyeti yüzdesinin belirli bir düzeyde olduğu ve 2021 yılında diğer yıllara nazaran azaldığı görülmektedir. Faaliyet giderleri yüzdesinin yıllar itibari ile azaldığı görülmektedir. Mimarlık alt sektörü ortalamalarına benzer bir eğilim göstermiştir. Mimarlık alt sektöründen farklı olarak tüm yıllarda artan oranda belirli bir düzeyde dönem karlılığı bulunmaktadır. PCILT şirketi ise alt sektör ortalamasının altında karlılık göstermiş olsa da genel olarak benzer bir faaliyet performansı gerçekleştirmiştir.

4. Sonuç ve Öneriler

Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörü, ağırlıklı olarak hizmet üreten şirketlerden oluşmaktadır. Dolayısıyla şirketlerde stok bulunmamaktadır ya da aktif toplamı içerisinde oldukça düşük düzeydedir. Sektör, üç ana alt sektörden oluşmaktadır. Bunlar; reklamcılık, mimarlık ve mühendislik faaliyetleri ve ilgili teknik danışmanlık ve hukuk faaliyetleridir.

Sektörün aktif yapısı incelendiğinde, şirket varlıklarının çoğunluğunun dönen varlıklardan oluştuğu görülmektedir. Bu da sektörün likit çalışan bir sektör olduğunu göstermektedir. Bununla beraber kaynak yapısına bakıldığında hukuk faaliyetleri hariç, toplam yükümlülüklerin kaynak toplamı içindeki payının genel olarak %70 ile %95 aralığında olduğu görülmektedir. Şirketlerin toplam yükümlülüklerinin çoğunluğunu kısa vadeli yükümlülükler oluşturmaktadır. Uzun vadeli yükümlülüklerinin genel toplam içerisindeki payı ise oldukça düşüktür.

Şirketlerin FKO'ları alt sektör ortalamalarının üstünde olmasına rağmen şirket oranlarının, sektör faaliyet oranları ve FGKO'nun ortalamalarının üstünde olması, şirketlerin finansal bir risk taşımadığı şeklinde yorumlanabilir.

Bunlara ek olarak şirketlerin karlılık göstergeleri de genel olarak ortalamanın üstündedir. Bu da sektördeki işletmelerin etkin ve verimli çalıştığını göstermektedir. Ancak, sektör içerisinde alt sektör olan reklamcılık sektörünün diğer sektörler içerisinde daha düşük performansa sahip olduğu da görülmektedir. Ayrıca tüm alt sektörde yer alan şirketlerin dikey analiz tablosunda, finansman öncesi faaliyet karlılıklarının esas faaliyet karlılıklarına göre tüm yıllarda daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum esas faaliyet dışı gelirlerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Benzer durum hukuk faaliyetleri alt sektörü hariç tüm alt sektörler için geçerlidir.

Reklamcılık sektöründe faaliyet gösteren PCILT şirketinin finansal anlamda en başarısız şirket olduğu söylenebilir. Diğer taraftan hukuk faaliyetleri alt sektörü varlıklarını özkaynaklarıyla finanse eden tek alt sektördür. Aynı zamanda bu sektörde faaliyet gösteren IDEAS şirketinin olağandışı oranları da dikkat çekmektedir. Fakat 2021 ve 2022 yılındaki oranları daha rasyonel bir seyir izlemektedir. Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri ve ilgili teknik danışmanlık alt sektörünün daha istikrarlı ve finansal performans açısından daha başarılı olduğu söylenebilir.

KAYNAKLAR

- AA, (2023). Mesleki ve teknik alanlarda firma sayısı 10 yılda yaklaşık yüzde 87 arttı, <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/35946>
- Avrupa Komisyonu, (n.d.). List of NACE codes. https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/index/nace_all.html
- Eurostat (2023). Businesses in the professional, scientific and technical activities sector, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Businesses_in_the_professional,_scientific_and_technical_activities_sector#Sectoral_analysis
- Eurostat European Commision, (2008). NACE Rev.2 Statistical classification of economic activities in the European Community, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5902521/KS-RA-07-015-EN.PDFpdf/dd5443f5-b886-40e4-920d-9df03590ff91?t=1414781457000>
- Kamu Aydınlatma Platformu (n.d.). BIST Şirketleri. <https://www.kap.org.tr/tr/bist-sirketler>
- KGK, (2023). Bağımsız Denetime Tabi Sektör Verileri, <https://www.kgk.gov.tr/sektorverileri#>
- Office of Innovation & Science Australia, (2020). AUSTRALIAN BUSINESS INVESTMENT IN INNOVATION: levels, trends, and drivers, <https://www.industry.gov.au/sites/default/files/2020-02/australian-business-investment-in-innovation-levels-trends-and-drivers.pdf>
- Statista, (2023). Top 100 Companies worldwide: Professional, Scientific & Technical Services, <https://www.statista.com/study/124038/top-100-companies-worldwide-professional-scientific-and-technical-services/>
- TÜİK, (n.d). İşgücü İstatistikleri, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2022-49390>

